

J O V E N Í V O L A

=====

Març 1.956

Hem repetit moltes vegades que el mòbil de la marxa i evolució de "Jovenívola", és el desig de superar-se cada vegada més; per aquest motiu ens permetem, ara, d'exposar un estat d'opinió general, referent al contingut del material que es selecciona per a ésser publicat en aquesta diguem-ne revista.

Deixem parlar, en primer lloc, els mateixos lectors; reproduïm, doncs, a continuació alguns fragments d'articles apareguts en números anteriors que toquen aquest tema: "Seria bo de veure, ja que la revista porta el nom de "Jovenívola", que els joves hi col.laborin en més quantitat. Encara que no hi puguin escriure coses viscudes en altres temps, podrien explicar coses d'art o assumptes del moment"; "hi trobo, però, a manca la secció que hauria d'ésser constant al.lusió a temes actuals, candents..."

Aquestes opinions reflexen les de bona part dels nostres lectors i, en certa manera, també les de la mateixa redacció. Cal tenir, però, en compte que el contingut de "Jovenívola" depèn en gran part dels seus col.laboradors, de vosaltres, lectors; per aquesta raó sense el vostre ajut no podríem resoldre aquest petit problema, ni podríem crear - com és el nostre propòsit - una secció fixa de temes d'actualitat a fi que "Jovenívola", sense perdre el caràcter de sempre, resultés encara més amena i viva.

En el nostre país, on tenim la fama de "viure dels avantpassats" sembla que no pugui compaginar-se parlar i comentar el present respectant el passat. Per a desfer aquest raonament de poc pes, ens ha semblat oportú d'enfocar aquest tema des de les pàgines editorials de "Jovenívola".

EL PROPER CONCERT DE L'"ORFEÓ CATALÀ"

Fixada ja la data del diumenge 25 del mes actual per al concert coral de l'"Orfeó Català" i figurant en el programa unes obres en primera audició d'autors que ens són desconeguts, hem demanat al nostre benvolgut Director que volgués donar-nos algunes dades per tal de transmetre-les als choristes.

El diàleg amb el Mestre Lluís M^e. Millet ha estat brevíssim, i s'ha descabdellat així:

- Mestre: desitjaríem saber les característiques de les composicions noves que heu posat al programa i de llurs autors.
- Ja ho explico en unes notes que justament estic escrivint.
- Però....¿ què us ha induït a donar-les a conèixer al nostre públic?
- L'afany de constant renovació del repertori artístic de l'"Orfeó Català" i la divulgació d'aquelles obres que, al nostre entendre, mereixin ésser conegudes, la qual cosa ja sabeu que l'Orfeó ha fet sempre.

Parlem de "Pomposia", el poema coral a 8 veus, de Licinio Refice, autor italià. ¿ Com ha vingut a les vostres mans, aquesta obra ?

Licinio Refice sentí l' "Orfeó Català", a Roma, i era amic del meu pare. Jo el vaig conèixer quan estigué a Barcelona, l'any del Congrés Eucarístic, amb motiu de dirigir al Teatre del Liceu la seva òpera "Santa Cecília", on posteriorment dirigí també l'altra obra seva "Margarita de Cortona". Em presentaren a ell i em féu l'ofrena de la partitura de l'esmentat Poema amb una afectuosa dedicatòria a l' "Orfeó Català" i a mi. L'obra m'agradà i li vaig prometre que la nostra Secció Coral la cantaria. Malauradament, l'il·lustre músic i sacerdot, fa un any o dos que morí sobtadament, mentre preparava una obra al Brasil. I en l'avinentesa del pròxim concert he trobat l'ocasió de complir la promesa que li vaig fer.

Les característiques, doncs, d'aquesta composició ?

És una obra de caràcter líric. Canta els camps, els paisatges, les masies, la terra; contempla el sol i sent les ones de la mar, acabant amb una evocació dels monjos que, en comunitat, eleven llurs càntics amb el fidel Guido, el monjo inventor del nom de les notes musicals.

Precisament, "Pomposia" fou composta amb motiu del IXè. centenari de la mort de l'esmentat monjo.

I de les dues cançons populars americanes "Trist destí" i "Au, Moisés, vés tot sol", de Gail Kubik ?

Pertanyen, entre altres, a una publicació que ens va trametre l'editorial "Southern Music Publishing Co., Inc.", de New York, i les estrenà la "Robert Schaw Chorale".

I llur caràcter ?

La primera, "Trist destí", és una cançó de minaires, delicada, plena de sentiment i de dolor; és el treball penós, que indica prou el nom de la cançó.

Quan a "Au Moisés, vés tot sol", és un cant espiritual negre, amb ritme de "jazz"; millor dit, del ritme que ha inspirat el "jazz".

És, encara, una obra interessant, seriosa i pot dir-se, d'un gènere nou per a l' "Orfeó Català".

Segueix dient-nos, el Mestre:

Ambdues composicions constitueixen dues mostres molt característiques de la moderna música coral americana. Gail Kubik, que les ha harmonitzades, nasqué l'any 1914 i és així mateix, un compositor modern americà d'obres simfòniques i corals.

Passem ara a l'havanera del Mestre J. Canteloube, el gran admirador i amic del nostre Orfeó. ¿ Què ens en dieu de "Bon matí me llevi" ?

Que és una cançó popular del Rosselló, en forma d'havanera, molt fina i deliciosament harmonitzada pel Mestre Canteloube, com totes les seves composicions. També està dedicada a l' "Orfeó Català".

A continuació parlem de les altres obres que completen el programa de l'esmentat concert, que començarà amb la popular catalana, "La Passió Sagrada", harmonitzada escaientment pel Mestre Joan Tomás.

A més d'algunes cançons recentment interpretades per la nostra massa coral, hi ha la reposició de "El rossinyol", de Mas i Serracant; l'estrena de "El mariner", una nova harmonització de Sancho Marraco; tres Cants Espirituals, de la Segona Sèrie que composà el nostre insigne fundador, Mestre Lluís Millet, entre les quals serà la primera audició de "Bon Jesús Eucaristia"; l' "Ave Verum", de W.A. Mozart, com a homenatge a l'immortal compositor en el II centenari del seu naixement, i, per últim, esmentarem el bell motet a 8 veus en dos chors, "No et deixo, Jesús", de J.S. Bach, que l' "Orfeó Català" va cantar el 30 de novembre del 1919 i repetí el 22 de febrer del 1920, per darrera vegada.

- Com a final de la nostra conversa - diem al Mestre Millet - ¿ Ens

- podeu avançar en què consistirà el concert del proper mes de maig, per a celebrar els deu anys de la vostra direcció de l'Orfeó?
- No ho sé, encara - ens contesta -. Només puc dir-vos que serà amb orquestra.
- Bé, doncs; moltres gràcies per la vostra atenció.

I res més no podem explicar als nostres llegidors.

M. FIGUILLEM

RECORDS D'ANTANY

ANÈCDOTES DE DIVERSES EXCURSIONS ARTÍSTIQUES

Com sigui que haig de parlar de molts anys enrera, no citaré d'atres, ja que per altra part tampoc serien de gran interès.

Quan l'Orfeó anà per primera vegada a Girona - devia ésser Pasqua, ja que el dilluns era festiu - després d'actuar, el diumenge, a l'esmentada ciutat, el dia següent ens traslladarem a la xamosa vila empordanesa de Figueres. Per aprofitar el matí organitzarem una visita a Castelló d'Empúries, per tal d'admirar la notable església d'aquell poble. Encara que no havíem de recórrer gaires quilòmetres, llogarem algunes tartanes d'aquelles que feien servei de diligència per les contrades. Mai ningú no quedava en terra, perquè si no tenien cabuda a baix, s'enfilaven a dalt, o sia al lloc dels equipatges. Alguns amics nostres de la localitat que tenien xarrets volgueren sumar-se a la nostra excursió i ens convidaren a pujar als seus diminuts vehicles. No cal dir que el seu oferiment fou acceptat. Allí on tenien cabuda quatre se n'hi enfilaren sis. La nostra arribada causà una gran sorpresa al poblet, completament agrícola, de Castelló, compost per dos o tres dotzenes de cases de pagès. Tots vingueren per veure què passava i al Mestre Millet se li ocorregué dirigir-los la paraula. Els començà a parlar del terreny que trepitjaven, on hi havia soterrada una gran ciutat anomenada Empúries, fundada pels grecs en les seves corrieres pel nostre Mediterrani. Els digué que vindria un dia en què es realitzarien grans excavacions per a posar-la al descobert. Aquella bona gent prou l'escoltava, però, jo crec que no l'entengueren d'una sola paraula. Com hauria acabat aquella peroració no ho sé, ja que el Mestre d'orador no en tenia gran cosa. (Tan bé que ho feia amb la ploma !). El cas és que tinguérem un canvi de temps tan ràpid i amenaçador que es deixaren els discursos i ens precipitàrem a ocupar els carruatges, per veure si podíem arribar a Figueres abans que no esclatés la tempesta. Però no fou així; en ésser a mig camí començà a caure aigua acompanyada d'una gran ventada, que mullà de debó fins i tot els qui ocupàvem l'interior de les tartanes. Imagineu-vos com quedaren els dels xarrets; tots ells fets una sopa. Sort que la cosa fou de poca duració, i després tornà lluir el sol. Les tres hores, o quatre de temps que teníem per a dinar donaren temps que s'eixuguessin les nostres americanes.

Seixanta anys enrera el nostre Montseny era poc visitat. En fundar-se el "Centre Excursionista de Catalunya", alguns dels seus socis començaren les seves caminades per la muntanya divulgant les seves belleses. De totes maneres, aleshores, no hi havia gran afició a les excursions, ni de temps per a fer-les. De vacances estivals ni se'n parlava. L'estiu era per gent privilegiada i encara molts d'aquests es passaven l'estiu fent tertúlies a les cadires del Passeig de Gràcia. L'aforisme, "la família Rotger a les cadires del Passeig de Gràcia" era considerat una gran proesa. Malgrat tot mai no manca l'ull clínic comercial que preveu l'evolució dels temps. Així fou com s'instal·là un gran Hotel al

poble de Viladrau. Tingué molt d'èxit i ja el primer estiu s'omplí de gom a gom. Aprofitant la Festa Major del poble, sol·licitaren que la secció d'homes de l'Orfeó hi anés a donar un concert. Arribàrem allí a la caiguda de la tarda. Per a poder donar el concert, aixecaren un envelat a la plaça del poble. Mentre sopàvem a l'Hotel es desencadenà una tempestat de llamps i trons que retrunyien per aquelles valls d'una manera esfereïdora; semblava com si de dalt de Matagalls ens crivellessin amb descàrregues elèctriques. L'aiguat i el vent fou tan fort que no quedà res d'aquell pobre envelat; les veles esbotzades i tots els pals per terra. Com sigui que no hi havia altre lloc adequat, haguérem de cantar en el vestíbul de l'Hotel. El públic, enfilat per l'escala fins a dalt de tot, escoltà amb gran atenció i ens prodigà molts aplaudiments. Tothom restà força content. Després anàrem a dormir a diverses cases del poble, d'aquelles que tenen sales espaioses que permeten estendre malfegues o matalassos per terra, a tall de "cuartel". Per una nit ja n'hi havia prou per a descansar.

Al dia següent, féu un temps esplèndid. Quan sortírem a la plaça tinguérem ocasió de veure el ball de la Morratxa, que consisteix en una parella que dansa al so d'un flabiol, dintre la rotllana que forma el poble; ell vesteix calça curta amb barretina morada a tall de "Nando"; ella amb mantellina blanca i un cantiret de vidre de quatre brocs, ple d'essència va ruixant els espectadors i el ballador a mida que giravolta. Aquest ball és d'alta muntanya, ja que a Andorra també l'executen.

Fa cosa de quaranta-set anys, aproximadament, que València celebrà una gran exposició. Per a donar més relleu a la seva inauguració, els nostres amics de la ciutat del Túria, volgueren que el nostre Orfeó anés a donar-hi un concert. Hi arribàrem a la caiguda de la tarda; hi hagué el temps just per a allotjar els cantaires, en colles de divuit o vint, a les diverses cases de "Viajeros", on tenien preparat el sopar. A les deu del vespre estàvem convocats a la sala d'actes de l'Exposició per a celebrar el concert. Mentre sopàvem sobrevingué un fortíssim aiguat; tocaren les deu i seguia plovent; com és natural, tots restàrem al nostre hostatge. No podíem comunicar-nos els uns als altres per manca d'aparell telefònic. A dos quarts d'onze la pluja començà a minvar i a les onze tots férem cap a l'Exposició. Qui no hi acudí fou el públic i estigué encertat, ja que tampoc no heuríem pogut actuar, car la sala d'espectacles estava inundada. No tinguérem més remei que deixar la tasca per a l'endemà. I, ara, prou aigua.

Quan realitzàrem la gira artística pel migdia de França, el primer lloc que visitàrem fou Montpellier. Ens vingueren a rebre els Felibres del Rosselló, deixebles de Mistral amb les seves característiques grans boines i amb una borla penjant, que feien molt contrast amb les nostres barretines morades.

Per a dinar ens obsequiaren amb les famoses grives de Montpellier, cuites, segons l'usatge local, bo i senceretes amb potes, bec i tripes, cosa que fa que la seva carn tingui certa amargantor, que deu ésser el que agrada al paladar dels seus aficionats, però no el nostre. La majoria ens entretinguérem fent-les aguantar dretes al plat com si fossin dissecades.

Per sopar, ja anàvem tots mudats perquè acte seguit teníem concert. Ens serviren una espècie de col-i-flor amb mantega que feia molt de goig; com sigui que feren curt per a tanta colla, els cambrers rebieren la consigna de fer veure a cadascú que li servien una bona llosada de la seva plata, però tenien tanta traça, que en tocar el plat del comensal, se'n tornaven la meitat, i en una d'aquestes operacions la quan

titat retornada anà a parar a la mànega d'un cantaire. Podeu pensar la poca gràcia que li féu l'haver d'assistir al concert amb aquella gran condecoració.

Al dia següent ens traslladàrem a Marsella. Entre les persones que ens vingueren a rebre, hi havia un músic català que havia actuat amb el quintet del qual formaven part els Mestres Millet i Vives abans de fundar l'Orfeó, i era germà del nostre antic cantaire Jaume Vall. El músic al·ludit feia temps que havia arrelat en aquella ciutat, i fou tan gran la seva alegria, en veure que els somnis deaurats d'altres temps, el Mestre Millet els havia portat a la realitat, que l'abraçà efusivament i fins li féu petons segons el costum francès. ! Quina poca gràcia li féu al Mestre !.

Als hotels on anàrem, potser endevinaren la dieta del dia anterior i ens serviren amb molta abundància, per bé que els germans Vall, junt amb el qui sotaescriu, anàrem a dinar en un bodegó del Port, regentat per un mallorquí, on menjàrem a base de plat únic i amanida. Figureu-vos un plat soper amb abundor de mongetes molt ben fregides, a sobre dues costelles i al cim rovellons a la brasa. Cregueu que oblidàrem per complet les grivas de Montpellier.

De retorn ens aturàrem a Perpinyà, però allí es pot dir que ja érem a casa nostra.

De la gran excursió artística a París i Londres, també tinc quelcom a dir. A la capital d'Anglaterra forem molt afortunats amb el temps; malgrat ésser país de moltes boires i pluges, veièrem lluir el sol tots els dies, fins la mar fou planera en travessar el Canal, de manera que ningú no es marejà; un dia claríssim que permeté, en deixar les costes franceses, divisar les d'Anglaterra. Arribàrem a port i tot seguit desembarcàrem, ja que el tren ens esperava. Les maletes foren issades des de la bodega amb raïms de 18 o 20 cada vegada. En una d'aquestes operacions en caigué una a l'aigua, anant a fons. Cadascú tenia la impressió que era la seva, però no hi havia temps per esbrinar-ho i al final ja veuríem qui seria l'"afortunat". Efectivament, fou la d'un cantaire. Gràcies als seus companys pogué canviar-se els mitjons i mocadors durant aquells dies; el que no pogueren fer, fou renyar-lo per no anar prou mudat a l'hora dels concerts.

La divergència de cuina d'aquell país amb la nostra, aconsellà d'allotjar-nos en colles de 18 o 20 persones d'homes, noies, acompanyants i nois, perquè entre uns i altres poguéssim solventar les dificultats durant els àpats. En una de les cases, un cantaire d'aquells que no queden mai enrera, auxiliat d'un Diccionari anà a la cuina i digué: pagant el que sigui, feu-me una truita de dos ous a la francesa. Als pocs minuts li portaren la truita; amb l'olor va endevinar que li havien fet amb llar. Aleshores la mare d'una de les noies li digué: -- Mira aquest com se sap arreglar !. A l'instant, ell li oferí la truita dient: -- Tingui, ja me'n faran una altra. Se'n anà a la cuina i en demanà una altra, però amb oli. Aquella senyora, que també hi sentia de nas, no gosà menjar-se-la fins que li presentaren la del cantaire, i en veure que li feia els honors amb tant de gust, no li quedà altra remei que menjar-se-la vulguis o no vulguis. De totes maneres, en acabar l'àpat no pogué estar-se de dir-li: -- Escolta, noi, he vist que et menjaves aquella truita amb molta afició i jo amb prou feines me l'he poguda empassar. -- És clar, dona, la seva era feta amb llar i la meva amb oli. -- Mira el murri, ja m'estrenyava que fossis tan esplèndid !.

Us imagineu l'Orfeó donant un concert en una espècie d'envelat, a les darreries d'un hivern cru. Feia un dia rufol i el vent que passava per un esboranc del sostre, ens obligà, mentre cantàvem a aixecar-nos el coll de les americanes, i acabàrem el programa amb els abrics posats, barrets i bufandes, fins i tot el Mestre. Doncs això passà a la població de Valls, un any per la Candelera.

No recordo bé la població, ni els motius que tinguèrem de pernotar-hi, però el fet que contaré és cert. En una de las cases d'allotjament, a dos cantaires els oferiren el llit de matrimoni de la família. A la matinada, mig a les fosques i a les palpentes, se'ls presentà - l'àvia de la casa amb una criatura que ploriquejava, dient: - Té, noia, veges de donar-li el pit que no el puc fer callar de cap manera. I els deixà la criatura al llit. Amb l'acció, les seves paraules i el plor de l'infant, els cantaires es despertaren i figureu-vos la seva sorpresa ! De seguida endevinaren de què es tractava i cuitaren a desfer l'error sofert per aquella bona dona.

En altres ocasions hem explicat la importància que tenien les nostres visites a pobles i viles de Catalunya. Sortíem de l'estació amb la Senyera alçada, coberts amb barretines i mantellines. En una ocasió en passar entre mig del poble que ens venia a rebre, una dona exclamà: - Això es lo "fugó" ? Al concert de la tarda, com a final de la part central, cantàrem "L'Ocellada", de Janequin, i durant el descans sortírem a copsar algun comentari, i no fallà, un grup d'espectadors que precisament estaven comentant les dificultats d'execució de l'obra al·ludida i saltà un dient: - A mi no em vingueu amb romanços; amb aquesta última cançó cadascú fa el que li dona la gana.

Quan anàrem per primera vegada a Terrassa, a més del poble, ens vingué a rebre la Banda Municipal de la localitat composta de mitja dotzena de músics on no hi mancava el clarinet, trombó i fins un bombo. Tòt el camí, de l'estació a l'església i després a casa de la Vila, aquell bombo no parà mai: bom...bom...bom. com si portés el compàs. Quedàrem tan atabalats, que molts dies després sentíem ressonar dintre nostre aquell soroll. Durant molt de temps, quan comentàvem algun terra bastall, sempre al·ludíem el bombo de Terrassa.

En canvi, quan visitàrem la població del Vendrell, ens vingueren a rebre amb les seves gralles la colla de Xiquets de la localitat. Allò sí que era alegre, fins després a la plaça ens obsequiaren amb alguns dels seus arriscats treballs, alçant torres de set pisos. Precisament en el programa del nostre concert hi figuraven "Els Xiquets de Valls", del Mestre Josep Anselm Clavé.

Excuso dir-vos l'entusiasme que despertà aquella meravellosa descripció que en fa el Mestre ! Tanmateix l'obra de Clavé és digna de no ser oblidada; és obra d'un català que sabé plasmar els nostres costums i contribuï en gran manera a l'educació del poble, fins amb les seves obres poètiques es veu la mà agermanada del músic i el poeta. Ja sé que em direu que els més indicats per fer-la reviure, són els Chors Euterpensos que ell creà, però havem de convenir que sobretot les grans obres corals del Mestre al·ludit, per aquells Chors, tenir-les al seu repertori representaria un gran esforç, a més que per donar-les amb dignitat, precisa certa educació musical i així avui dia ens trobem que, afora "Les Flors de Maig" i "Els Pescadors", la major part del públic desconeix la resta de les seves obres estrictament corals. Les set o vuit més importants, nosaltres les havíem cantat, entre elles n'hi ha una que porta el títol de "Goigs i Planys", en la qual figura una serenata que és una perla de fina llei. Als concerts de l'Orfeó d'aquell

temps, el Mestre, mantes vegades, sobretot a la part central, feia actuar la secció de noies i homes per separat, acabant amb un conjunt, i jo us puc assegurar que nosaltres amb alguna de les obres al·ludides, acompanyada de "Negra sombra", "L'Emigrant", "Himne a l'Arbre Fràgil", etc. fèiem desbordar l'entusiasme del públic. No us sembla que fóra bonic avui dia donar alguna mostra d'aquells temps heroics? - El Mestre té la paraula.

MIQUEL VALLS

LES CAMELLES

=====

Amb el repic de las campanes del Dissabte de Glòria, celebra l'Església la Resurrecció del Senyor, una de les festes més grans del calendari cristià.

La nostra terra, que viu i sent tan intensament totes les festes litúrgiques, no podia de cap manera deixar passar per alt aquesta de la Resurrecció, que omple els cors de sana alegria, després dels dies tristos passats per la mort del Senyor, i així que el primer dring de la campana de l'església anuncia tan fausta nova, ja surt la quitxalla de llurs cases per anar a cantar les Camelles.

És un dels costums populars, conservats per tradició, més antics de la nostra terra, ja que sembla que fou originat - o ja existia - al segle XVI. El que no s'ha posat en clar, és el lloc on aquest costum comença. Mossèn Jacint Verdaguer diu: "que el lloc degué ésser el bell indret de la Garrotxa empordanesa on es venera la imatge de la Mare de Déu del Mont i que uns quatre-cents anys enrera fou iniciat aquest costum."

A tal afirmació l'immortal poeta afegeix: "Em dol no poder aduir proves que ho acreditin i en tal cas quina fou la cançó que cantarien si no n'hi havia cap de feta a posta per a la diada; però sabien, en canvi, els Goigs dedicats a la Verge, i aquesta degué ésser segurament, la primera cançó cantada a glòria de la Resurrecció del Senyor, pels cantaires catalans muntanyencs acompanyant-la amb la camella o flabiol que serví per a donar nom a la festa camperola, la qual, tot just nada, tingué nom i himne."

Que l'opinió de Mossèn Cinto ha d'ésser admesa com a la més encertada, no em podem dubtar, i que els Goigs a la Mare de Déu del Mont foren la primera cançó que es cantà, tampoc, ja que es cantaven arreu de la nostra terra d'ençà i enllà del Pirineu des de fa molts anys, i que ha arribat fins als nostres dies, si bé, però, amb les inevitables transformacions de noms com: "Goigs de les Camelles", "Goigs de Pasqua", "Goigs dels eus", "Goigs de les butifarres", etc.

Mossèn Jacint Verdaguer, que tan enamorat estava de totes les nostres tradicions populars, defensa la seva - diem-ne tesi - dient: "A qui em vingui amb que tot això no és més que una il·lusió poètica d'un esperit somniador, li diré que pot molt ben ésser: mes, que em deixi amb ella, fins i tant que m'expliqui millor el sentit de la paraula Camelles arraconada en aquesta Garrotxa de l'Empordà, que ha donat nom a una festa estesa per tot Catalunya."

Tanmateix, l'escriptor Josep Brunet i Batlle, en una de les seves publicacions de recerca sobre l'origen i significat de les coses, pretén endevinar que l'origen de la paraula "Carmelles" ha de cercar-se en un mot hebreu, que els jueus catalans aplicaven a una de les festes més principals del seu ritual eclesiàstic. Era celebrada en el temps de les col·li

tes, un dels actes més importants consistia en un àpat sumptuós a honor i obsequi dels esclaus, que aquell dia menjaven, bevien, cantaven i ballaven en companyia de llurs amos i senyors.

Naturalment, tampoc no s'ha posat en clar aquesta opinió, que podria ésser certa en allò que es refereix al significat del nom de Caramelles, però que no té cap semblança amb el caràcter de la festa.

És ben cert que el nom de "Caramelles" el trobem transformat en el de "Camarelles", "Camalleres", cosa molt generalitzada, i fet molt comú quan els noms estan en ús i conservats pel poble. Que hagi estat usat el nom de "Camilleres" i el de "Camallers" no té res de particular, ja que els que prenen part a la festa estan sempre a peu dret i fan molt de camí, sobretot en els pobles muntanyencs; això vol dir que han de tenir cama forta. També pot ésser que s'hagin usat altres noms que després s'han oblidat. Conformem-nos, doncs, a acceptar els més corrents com a bons. I el nom podem triar-lo entre els de "Cants de Pasqua", "Caramelles" o "Camalleres" i el de "Camilleres". Aquest darrer deu haver estat força popular, com ho comprova la següent corrandia:

"Camiller que va davant
dóna tres trucs a la porta.
Veniu-nos a obrir si us plau,
que teniu un amic vostre."

Amb el temps canvien els costums i es converteix aquesta cantada de la nit del Dissabte Sant, en un enfilall de cançons prèviament estudiades; van deixant l'antic caràcter religiós, car, ara, les cançons són dedicades a les donzelles, que abocades a llurs finestres omplen les cistelles de presents.

Aquesta nit, és de gran festa als pobles de la nostra terra. Tothom segueix els cantaires per escoltar joiosament les seves cançons, que per als més vells són ja records dels temps passats...

No ha estat la nostra ciutat indiferent a tan gaia festa, ja que sembla que a primeries del segle passat, ja corrien caramellaires festejant la diada. A la segona meitat de segle, quan l'immortal músic-poeta Josep Anselm Clavé, amb els seus cantaires organitzava serenates per a festejar la Pasqua, aquest costum quedà ja de fet arrelat a les tradicions populars de la ciutat. Més tard passà a càrrec dels Orfeons i Chors.

Fou tan gran l'increment que prengueren les Caramelles, que l'Ajuntament de la Ciutat, a l'any 1918, per tal de donar-li més solemnitat organitzà Concursos de cantaires la nit del Dissabte Sant en la històrica plaça barcelonina de Sant Jaume, i atorgà premis als millors executants.

Amb els obligats parèntesis, aquesta festa s'ha anat celebrant fins als nostres dies, i no cal dir com li han donat aquell caràcter de gran festa que Clavé amb la seva obra "Pasqua Florida" comenta dient:

" Per molts anys el poble puga
disfrutar semblant diada !
Compatricis: bona anyada !
Pau, salut i immensos guanys !
Per molts anys !
Al goig ens convida
A Pasqua Florida
sense afanys.
Celebrem semblant diada
Per molts anys !

JORDI SALVAT

L'ELOQUÈNCIA D'UN SILENCI

No fa gaire bo de transitar pel carrer i, de pressa, el coll del "comando" aixecat fins a les orelles fredes, anem cap al Palau de la Música Catalana... Els ulls s'aixequen vers els vitralls esmorteïts, sense vida ni gaire bé color en l'hora d'un cap al tard d'hivern. Hem entrat al "Palau" silenciós...

= = =

Asseguts tranquil·lament en una de les otomanes del vestíbul del nostre "Orfeó Català" observem com baixa de l'escala principal i provinent de la Sala Lluís Millet, un fort contingent d'amics, socis i cantaires, tots ells endolcits encara per les paraules i les cançons que ens ha regalat el bon amic Emili Vendrell. Estem asseguts - deiem - gaudint íntimament de les converses, dels elogis - en una paraula - de la satisfacció que els assistents a l'acte no poden ni volen dissimular. I hem pensat en el silenci aclaparador del nostre Palau.

Perquè el regne del silenci és, potser, a voltes, massa sovint, el que senyoreja dintre les nostres parets - fent excepció, és clar, del fogar del nostre ideal: la sala d'assaigs.

Però no penso pas parlar de l'Orfeó, sinó únicament i exclusiva del Palau i de les coses amb ell relacionades.

No feia encara quaranta-vuit hores de la primera sessió o vetlla da organitzada per "Jovenívola", i van retornar al recés acollidor d'aquella sala, aprofitant un descans d'una audició de no sé quin solista instrumental, que es celebrava a la nostra Sala d'Actes. I feia pena, amics, molta pena, les converses que hom sentia gairebé sense voler. Allí es parlava de tot menys de música. Adhuc creguérem que tota aquella gent, que de fet sortia d'un ambient musical, havia sortit a prendre l'alè per a retornar a deliberacions estranyes a l'art musical. Quina buidor i quina heterogeneïtat de paraules! I quin silenci tan sorollós d'allò que desitgem sentir, d'aquelles opinions, d'aquelles crítiques - si convenen -, que sorgeixen quan l'espectacle s'ho val i no aquesta mena de miqueta de música servida en petites dosis! Prengui's un concert de violí cada quinze dies i un concert de piano cada mes, i força descans! - talment recepta de metge.

Però anem per pams. Una de les preocupacions màximes del nostre Consell Directiu, reflexada d'una manera ben eloqüent pel nostre President en la darrera Junta General Ordinària, és l'increment del nombre de socis, ja sia seguint les fórmules del proselitisme pacient, ja per noves orientacions i modalitats adreçades a la captació - permeteu-nos la paraula - de nous socis, la qual cosa fou acceptada unànimament per l'assemblea, identificada plenament amb l'alt sentit del nostre Consell Directiu.

Hi ha més encara. També els nostres dirigents han escampat als quatre vents - pregó interessantíssim - els projectes d'obres i acondicionament acústic de la nostra Sala de Concerts, una de les millors d'Europa - qui ho diria? -, aprofitant l'avinentsa del 50è. Aniversari de la inauguració de l'esmentada Sala de Concerts.

I bé. Perlem-ne una mica de tot això. Hom es pot arribar a creure que davant tants preparatius l'afer artístic anirà per camins que, salvant alguna excepció potser seran millors que els d'ara; que al Palau ens trobarem més bé del que ens hi trobem ara; - que tampoc no s'hi està tan malament. - Hom es forja il·lusions de poder sentir-hi els mi-

llors conjunts instrumentals, els millors solistes i els millors directors del món musical, que forçosament han de venir a trencar aquest silenci angoixós de llargues temporades que no ens han dit res de nou, o màxim molt poca cosa.

Altrament, si no ha d'ésser així, no hi veiem tan urgent necessitat en les obres que ens anuncien.

La gent - parlem sempre en termes generals -, es queixa de les incomoditats del "Palau" precisament quan aquestes incomoditats van acompanyades amb concerts i audicions de poca o gens importància. En família - com ens hi havem trobat moltes vegades, malauradament - és quan se senten tots els sorolls i quan s'hi noten tots els vents i canvis de temperatura. És clar que, de tot això, no en té pas la culpa el "Palau", pròpiament dit. Però el "Palau" és el que s'emporta la fana. Observem, sinó, el següent diàleg: "On vas? No ho sé. Volia anar al "Palau", però francament hi ha..... i el trobo molt ensopit (o ja l'he sentida altres vegades, o no en diu res)". "Els concerts del Palau són una mica "birries". "Qui hi ha avui al Palau?" "Pxss... Pots comptar..." I així cada dia i moltes vegades al dia. De fet, però, el Palau - llegeixi's: l'administració o els directius - no té altra responsabilitat que vigilar i controlar a qui lloguen la sala de concerts i saber quin caire té l'espectacle que s'hi vol representar, i prou. Potser per això en la sala de concerts del nostre "Palau de la Música Catalana" hi havem notat tantes vegades un silenci i l'eloqüència del qual ens ha fet pensar seriosament en aquest problema.

I, sense anar gaire lluny, potser en trobaríem aviat la solució. Dintre casa nostra i gairebé ens atrevim a dir que entre la nostra gent, que ens estima de debò i que tantes vegades ha donat proves palpables de seny i de criteri just i ordenador en afers que el requerien, podem dir que tenim la clau d'això a què ens referim. I entenem que aquest afer requereix tot el seny i tot el bon criteri.

Vejam si sabrem explicar-nos. En primer lloc fixem l'atenció en l'aspecte legal que deu emparar-nos abans de parlar de les solucions que se'ns acudeixen:

L'article primer dels Estatuts de l'"Orfeó Català", diu textualment: "L'"Orfeó Català", fundat el dia 15 de setembre del 1891, és una Associació que té per objecte la mútua instrucció artística dels seus socis i el foment i enaltiment de l'art musical català."

L'article primer, apartat quart, del Reglament general diu: "Organització de concerts públics o exclusivament dedicats als seus socis, en el local social o en altre edifici adient, podent crear els nous organismes que cregui necessaris per a l'esmentat fi."

I encara, en l'últim paràgraf de l'esmentat article primer, apartat onzè, hi llegim:

"I qualsevol altre mitjà que directament o indirectament pugui afavorir l'Associació o ajudar-la a aconseguir els seus fins."

Doncs, bé. Si l'"Orfeó Català" com a persona jurídica, pot organitzar concerts creant per això els organismes necessaris (Patronats, Comissions, etc.) per arribar a encàrregar degudament aquesta finalitat a què ens venim referint des del primer moment, d'un millorament artístic i selectiu en les audicions públiques que es puguin celebrar a casa nostra, al nostre "Palau", ¿per què no ho fa?

És indiscutible que, amb l'experiència, la relació i l'amor - això principalment - d'homes capaços que avui tenim entre nosaltres, no seria

gaire difícil intentar-ho i aconseguir-ho. És innegable, també, que aquesta organització de concerts - de bons concerts, s'entén - seria un sistema eficaç de captació de nous associats que podrien gaudir, a més, dels avantatges que ja s'obtenen en les audicions de l'"Orfeó Català". És quasi inqüestionable - per acabar - que l'organització dels esmentats concerts - sempre comptant amb els elements de relleu musical, altrament no val la pena anoinar-s'hi i podem seguir com fins ara - estimularia la competència dels altres organitzadors que avui - salvant algunes excepcions, repetim - en tenen prou en anar fent la viu-viu, deixant adormir cada dia una mica més l'esperit musical de Barcelona que sembla talment que ja no existeixi però que - no ho dubteu, com no ho dubtem - hi és i ben despert, quan la cosa val la pena.

I bé: tot això no ha estat res més que allò que vam sentir a través de la muralla silenciosa d'un diumenge no gaire llunyà, quan tot venint pel carrer d'Amadeu Vives i fitant els ulls en la foscor dels nostres vitralls, ens vam decidir a entrar al "Palau" silencios. I en el moment d'entrar a la penombra de la sala de concerts, vam sentir les campanes de la veïna parròquia i el silenci ens parlà amb tanta eloqüència, que ens vam preguntar: "Per què tants mal de caps? ¿Que no us adoneu que ja no se sent res al nostre "Palau"? I encara el volen aïllar més... No ho entenem....

JOAN CAPDEVILA I NOGUÉS

ELS NOSTRES MESTRES

Records d'infantesa (Continuació)

El Mestre Pujol no havia arribat encara, però quan el vàiem venir pel passatge d'Ortigosa (viví al carrer de Ludovico Pio i venia pel carrer de Trafalgar) amb el seu pas llarg i fent giravoltar el bastó, alguns l'anàvem a saludar, ens posàvem al seu costat i junts entràvem a l'Orfeó. En tropell i movent un gran xivarri anàvem a la sala d'assaigs, suats i vermells per l'exercici fet durant el joc. Com que el carrer no estava asfaltat ni empedrat, si havia plogut, el fang se ns enganxava al calçat i sinó la pols ens emblanquinava peus i cames, i en entrar deixàvem rastre de fang o pols a l'enrajolat amb gran disgust del Sr. Riera i del simpàtic Pere (aquell vellet que molts recordareu), que veïa com s'embrutava el que era net com una plata. He dit que el Mestre Pujol venia fent giravoltar el seu bastó (el va deixar en els darrers anys de la seva vida) com molts senyors del seu temps. En tenia una gran col·lecció i de tant en tant n'adquiria un de nou. Recordo que una vegada en portava un de molt original. Tot al llarg de la canya hi havia gravades unes rares figures que feien unes cares molt estranyes. Semblava un dibuix japonès. Jo li vaig preguntar: - Sr. Pujol ¿què són aquestes cares tan rares? - Ell va contestar-me amb una mitja rialla: - Són les ganyotes que fas tu quan cantes. - En efecte, jo en feia, sobretot quan la cosa no anava bé.

El Mestre Pujol tenia un gos llop, que era una bèstia molt fidel i que estimava molt l'amo. Nosaltres mai no l'havíem vist, perquè mai no l'havia portat a l'Orfeó, però coneixíem la seva existència, car ens en havia parlat algunes vegades. Un migdia, a l'hora d'assaig, vàrem veure que el Mestre venia coixejant. Nosaltres, en veure'l caminar amb dificultat, suspenguérem els nostres jocs i rodejant-lo volíem escatir la causa d'aquella coixera. - Sr. Pujol, li preguntàrem inquiets, ¿què li ha passat? ¿Com és que va coix? - És que el gos m'ha mossegat, nois, i ja no el tinc. Apa, apa, e assajar! - Després, vàrem saber com havia anat; ell mateix ho va explicar. El gos dormia damunt d'una catifa, al rebedor de casa seva, i a la vegada vigilava si algú estrany pretenia

entrar. La nit anterior, en tornar de l'Orfeo, el Mestre Pujol entrà al seu pis a les fosques i sense adonar-se'n va trepitjar el gos que dormia. Aquest, en defensa pròpia, va mossegar la cama que tenia al damunt. El Mestre va cridar el gos pel seu nom - em sembla que es deia Turc - que en sentir la veu de l'amo va treure tot seguit les dents d'on les havia clavades, i, aleshores, no en volgueu més de grinyols! La pobra bèstia es dolia del mal que involuntàriament havia fet. Com que les conseqüències haurien pogut ésser greus, tot i passant un gran disgust, se'l va treure de casa. Sortosament, en pocs dies va estar guarit; va poder caminar com sempre amb el seu pas llarg i seguit, més aviat de pressa que lentament.

El Mestre Pujol, era home que posseïa una cultura molt extensa. Tots els coneixements que tenia els havia adquirit pel seu propi esforç. Ell us parlava de qualsevol tema, ja fos d'art, de ciència, de literatura, àdhuc de política internacional, amb una profunda autoritat. Això vol dir que havia llegit moltíssim i que de llibres mai no en tenia prou; era un esperit inquiet i àvid de saber coses. Només caldria veure la seva biblioteca per a fer-se càrrec del que us acabo de dir. Recordo que més d'una vegada, en acabar algun ofici que havien cantat a Nostra Dona de la Mercè, sortíem plegats. A mi m'agradava molt la companyia dels Mestres. El Mestre Millet i ell anaven junts en acabar les funcions de capella i jo sempre que podia m'hi ajuntava i fèiem el camí conversant, fins a l'Orfeo. Com us deia sortíem junts el mestre Pujol i jo, i ens dirigíem cap al mercat dels llibreters de Santa Mònica. Alguns del llibreters ja el coneixien i el cridaven tot oferint-li quelcom que li pogués interessar. Ens aturàvem a totes les parades. Ell mirava els llibres que estaven arreglats en els prestatges o apilats damunt les posts i no li costava gaire de trobar el que volia. Agafava el volum, l'obria, el fullejava, si no li interessava el tornava al seu lloc i passàvem a la parada del costat; repetia la mateixa operació, i així en totes. Rar era el dia que no comprava algun llibre, i se'l enduia content, com un infant amb una joguina. Llegia sempre que tenia una estona lliure, i a les hores de menjar, tot dinant o bé tot sopant, s'essabentava del que duia el diari. I així va anar adquirint el gran bagatge de coneixements que posseïa, mercès al seu gran poder d'assimilació i a la seva enorme capacitat de treball.

No parava mai; ell era l'ordenador de gairebé totes les activitats de l'"Orfeo Català". La primera vegada que li vaig notar aquesta qualitat, fou amb motiu de la primera excursió artística que jo vaig fer amb la nostra Entitat. Tots els que sou del meu temps, la recordareu; era per la segona Pasqua del 1908. El diumenge anàrem a Vich i el dilluns a Igualada. Ell donava les instruccions als cantaires, repartia els tiquets, és a dir, estava per a tot, tenia cura fins dels més íntims detalls. Col·laborador seu, i per cert eficaçíssim, era el Sr. Tomàs Millet, tresorer gairebé perpetu de l'Orfeo.

A Vich, cantàrem, al matí, durant la Missa, que crec recordar que es celebrà a l'església de la Pietat i, a la tarda, donàrem un concert a l'antic Teatre Principal. Encara tinc vivent la remembrança d'aquell concert, que acabà amb una delirant ovació acompanyada de crits entusiastes de la multitud. El Mestre Millet va haver de sortir no sé pas quantes vegades a rebre les manifestacions d'aquell públic tan arborat; un dels espectadors, no sabent què fer per tal de demostrar el seu entusiasme, llençà el barret a l'escenari des del lloc que ocupava. (no sé si aquell simpàtic espectador era un aficionat a les curses de braus).

Arribàrem a Barcelona, no pas massa d'hora i l'endemà tornàrem a agafar el tren i fèrem via cap a Igualada. No hi havia encara la línia directa; a Martorell canviàrem de tren. Aquell carrilet de via estreta, que brandava com una barca, ens portà a la ciutat del Noia, on prenguérem part a les festes commemoratives del centenari de la Guerra de la

Independència. Cantàrem una peça al·legòrica, que el Mestre Sadurní havia compost a l'efecte, dedicada a exaltar els herois del Bruch. El Mestre Celestí Sadurní era, en aquell temps, el director de la Banda Municipal de Barcelona. Era amic dels mestres Millet i Pujol i a ell s'en-carregà la composició esmentada, que vingué a escoltar en un dels darrers assaigs de conjunt i després la dirigí a l'acte commemoratiu que tingué lloc a Igualada, cantada per l'Orfeó Català", amb acompanyament d'una banda que no recordo pas quina era. A la tarda, fixeu-vos-hi bé, donàrem dos concerts, un a l'Ateneu Igualadí i l'altre al Casino i tornàrem a Barcelona amb els mateixos mitjans de transport que a l'anada. Recordo que el tren anava atapeït i alguns nois no teníem seient (entre ells jo) i com que érem petits, les cantaires grans i casades ens feren seure a llur falda com si fóssim fillets seus. Amb tot, el tren brandava més que al matí i semblava un vaixell en dia de temporal. Aquest vaivé motivà que algun vailet es maregés i taqués, de la manera que podeu suposar, el vestit d'alguns viatgers cantaires. Com he dit, organitzador i guia d'aquesta excursió i de totes les que l'Orfeó efectuava, era el Mestre Pujol. Com que era aquesta la primera excursió que jo feia he volgut detallar-la un xic, per la impressió i el gaudi que vaig experimentar-hi. Ja m'ho perdonareu.

No hem sé estar de explicar-vos un fet esdevingut durant la nostra anada a València l'any 1909, i que demostra aquella qualitat d'estar en tot i per tot arreu, que tenia el plorat Mestre Pujol.

JOAN TOMÀS
(Seguirà)

SESSIONS CULTURALS DE "JOVENÍVOLA"

EMILI VENDRELL

L'entusiasme que hem posat en la celebració d'unes Sessions Culturals organitzades per la nostra publicació, que formen part d'un projecte d'altres actes a realitzar per tal que, tot delectant els nostres companys orfeonistes, contribueixin a ampliar llurs coneixements generals, es veié coronat per l'èxit més fàcil, no solament per la vàlua de la persona a qui fou confiada la primera de les dites Sessions, sinó, també, pel nombrós i escollit auditori que la nit del diumenge, 19 del passat febrer, omplènà totalment la Sala "Lluís Millet", on tingué efecte l'esmentat acte.

Obrí la Sessió Jordi Salvat, que amb escaients paraules, sintetitzà la idea i la finalitat d'aquests nostres projectes: aplegar al més sovint possible la nostra família orfeònica i convida més fraternalment la vida de l'"Orfeó Català". I digué com, per ésser dedicades les Sessions Culturals especialment als orfeonistes, hom volgué que justament les iniciés un destacat orfeonista, el nostre Emili Vendrell, que acceptà l'encàrrec amb la seva peculiar gentilesa i amb el seu gran amor a la nostra Institució i a tots els seus components.

I heus aquí com, per mitjà d'una "Conversa" glossant el tríptic "LA CANÇÓ CATALANA, LA CANÇÓ CLÀSSICA I LA SEVA INTERPRETACIÓ", Emili Vendrell, abrandat, a més, pel lloc on es trobava i pel públic que l'escoltava, enlairà al summum el to de la vetllada i encomanà a tots els oients un sanítos alè de goig i d'encís, abocant-los tot allò que el seu esperit selecte estotja de bo, d'intel·ligent i d'artista admirable.

Conceptes justos i assenyats de com han d'ésser les cançons i llurs interprets; elogi del poble que crea música noble i canta; breus

i encertades pinzellades crítiques o anecdòtiques de poetes i de músics, particularment dels que figuraven en el programa de la Sessió, tot fou exposat per Vendrell amb una claretat i una gràcia encisadores, personal.

Per si la seva "Conversa" no fos prou atractiu, mostrà el seu art com a cantant, que tan famós ha fet el seu nom arreu, interpretant disset composicions escollides, algunes de les quals, no per reiteradament sentides, com per exemple, la popular "Cançó de Nadal", d'Alió, i "Cançó de taverna", d'Apel·les Mestres, deixaren de produir vivíssim efecte i fins noves emocions. Els qui les sentírem, difícilment oblidarem les tendri-vole melodies i la faiso com foren cantades per Vendrell, de "Rains i espigues" i "Sospirs", lletres de Mn. Verdaguer i música dels Mestres A. Nicolau i Ll. Millet, respectivament. I així totes les altres composicions que el nostre benivolgut Vendrell ofrenà als seus companys Mestres i orfeonistes i restant públic que l'escoltava atentament i que l'aplaudí amb entusiasme i afecte tota la vetlla, fins al punt d'afegir al llarg recital, "Minuet", d'Apel·les Mestres, i "La ginesta", del Mestre Pujol.

Fou, doncs, una vetllada memorable i un ben feliç començament de les Sessions Culturals de "JOVENÍVOLA".

P. C.

SECCIÓ FILOLÒGICA

Converses i barbarismes

- Què tal, Tonet? Què expliqueu de nou?
- Doncs, miri; que vaig a una "panyeria", a comprar-me un "corte" per a un "trajo". ¿Oi que ho dic bé, això de "trajo"? Ho diuen així molts catalans.
- Mal dit. És una traducció matussera de "traje". Cal dir un vestit. Quant a "corte", si us referiu a determinats metres de roba per a un vestit, un abric, etcètera, com que no té una traducció literal del castellà, heu d'expressar-ho d'altra manera, o sigui, tres metres, dos vuitanta (o els que calguin) de roba. Una modista de "corte i confección" és una modista de tall i confecció. Perquè un vestit és ben o mal tallat, però l'operació que hom fa és tallar-lo o confeccionar-lo a la mida.
- I de la "panyeria" i "panyo" ¿que me'n diu, vostè?
- Us copiaré la següent explicació del llibre "Els barbarismes", de Bernet Montsià:
"No hi hauria res a dir sobre mots com "panyeria" i "panyer" si vinguessin de pany (pany de la porta); però el mal és que venen de "panyo" castellanisme evident i inacceptable. L'arrelament d'aquest mot i les dificultats per a desarrelar-lo provenen en gran part de la humilitat en què ha caigut, a la major part de Catalunya, la paraula drap. Cal recordar que no sols hi ha drapots, drapets, draps de cuina i altres draps servils, sinó que també hi ha draps de seda i or. No cal dir que hi ha també drap de llana i que els famosos "panyos" de Terrassa i Sabadell han d'ésser anomenats draps de Terrassa i Sabadell, sense que això indiqui cap minva en la qualitat de la mercaderia. De drap podem derivar draperia, fabricació o comerç de draps i draper, fabricant de draps, molt diferent, per tant, de drapaire. Parlant d'una mena de gent, no se us escapi de dir "conec el panyo". Millor seria conec el bestiar. És cert que això potser seria tingut per insultant: llavors podríem dir conec l'estofa."
- Ho trobo molt ben raonat.
- Doncs ja ho sabeu, Tonet: aneu a una draperia, o bé un comerç de draps a comprar-vos uns metres de roba per a un vestit.
- Hi vaig tot seguit!

- Escolti, encara. Aquesta nit he somniat que ja hi tornàvem a ser.
- On ?
- A la guerra. He tingut una "pesadilla" !
- Voleu dir un malson, o sigui un son trasbalsat, intranquil, angoixós o paorós. Durant un temps hom havia substituït "pesadilla" per "pesom-bre", però aquest darrer mot és també un castellanisme derivat de "pe-sadumbre".
- En resum; "pesadilla" ha d'ésser malson, i "pesadumbre" és pesantor, pena.
- En prenc nota, i el deixo perquè veig que ve la meva filla, Griselda.

- Hola, Griseldeta ! ¿ D'on surts tan eixerida ?
- Vinc a fer-li una pregunta: ¿ Com hem de traduir al català les expres-sions, tan correntment usades, "nada menos", "desde luego" i "sin em-bargo" ?
- T'ho explicaré amb tota amplitud en la pròxima lliçó, si Déu vol.
- Ho ! No hi ha dret !
- ¿ Què has dit, ara, Griselda ? Has de substituir-ho per No s'hi val !
- Doncs, no s'hi val ! I espero impacientment la pròxima lliçó.

P.

RACÓ DEL POETA INÈDIT

Acollint-me altra vegada a les benèvoles i hospitalàries pàgines de JOVENÍVOLA em plau de presentar als lectors d'aquesta simpàtica re- vista una mostra del numen poètic d'una de les nostres més fines i deli- cades - per bé que inconegudes - poetesses.

Jove encara - va complir els quinze anys en els inicis de la pri- mera Guerra Europea - podem esperar molt de la seva inspiració. La seva modestia, però, és tanta, que m'ha costat molt de poder arrencar-li l'au- torització per a donar a llum una de les seves poesies. L'he triada a l'atzar. Vosaltres jutjareu si val la pena.

V A C I L . L A C I Ó

PRIMET

Si el dic o no el dic
el meu nom de pila....
Si el dic o no el dic...
Per què no el diria ?

No és nom bonic
Ni sona alegria,
mes té per a mi
tota l'harmonia
perquè quan l'amat
mon nom pronuncia
hi sap donar un to
de dolça música.

Si el dic o no el dic
el meu nom de pila....
Si el dic o no el dic...
En dic Gumersinda.

GUMERSINDA PAYTUBÍ T. REMOLINS

ESPURNES ATOMIQUES

TOT UN CAS.

- En un dels darrers assaigs de conjunt comptàrem els cops de batuta que li calgué donar al nostre Director, a la llauna de l'harmonium, amb els corresponents Prou !, Calieu !, per aconseguir silenci i poder començar l'assaig.
 - I quants copets comptàreu ?
 - Vint-i-set !
-

CONTINUA EL CAS.

- Això només per a començar. I durant l'assaig ?
 - Impossible de treure el compte.
-

SENSE DISTINCIONS.

- Deuen ésser elles les.....
 - No; també són ells els.....
-

EL REMEI

- I no hi ha cap antibiòtic contra el microbi de la xerrameca inútil ?
 - Hom intenta descobrir la "xerromicina" per a combatre el mal sense perjudicar el malalt.
-

CAL ANAR AMB COMPTE.

- Perjudicar el xerraire ?
 - És clar ! Que no recordeu allò de: "Si no xerro, rebento" ?
-

D'HAYER-HI PENSAT....

- L'altra nit el Mestre no en podia sortir, d'una "corda" de contralts: Canteu baix !, Canteu baix ! - anava repetint.
 - Tot d'un plegat, ordena: Al subterrani !
 - I què ?
 - Que encara baixaren més avall. No hauria estat millor fer-les pujar a dalt del terrat ?
-

NOUS PLANÇONS

- Heveu observat que darrerament han ingressat al Chor algunes dames joves ?
 - Sí. I també alguns "damets" jovencells.
 - No hi hauran "conseqüències" agradoses, de les quals tants antecedents té el nostre Orfeo ?
 - Ah ! Això els qui han de preguntar-ho són ells.
 - I les que han de contestar "sí" o "no", són elles.
-

TELEPATIA ?

- Em creia que aquesta setmana hi hauria hagut assaig cada dia.
 - I... ?
 - I n'hi ha hagut cada dia !
-

CANVI DE TEMA : LA PRIMERA SESSIÓ.

- M'he convençut que els de "JOVENÍVOLA" realment són de la primera volada.
 - En què ho haveu conegut ?
 - Caram ! Que se'ls ocorregué inaugurar les Sessions Culturals, dedicades als nostres cantaires, quan l'hivern era més dur i els assaigs sovintegaven.
-

PERÒ...

- Però, hi assistiren tots els choristes ?
 - Tant com tots... Tres nits d'assaigs, la Sessió i el termòmetre vorejant els 0 graus, eren quatre nits seguides de fresca. ¿ No us sembla una mica fort per a la nostra gent, malgrat el seu provat heroisme ?
-

AIXÍ I TOT.

- No obstant això, la vetllada fou un èxit.
 - I memorable ! La Sala "Lluís Millet" completament plena, i en Vendrell, sempre interessant, sempre jove, es mostrà més que mai un literat exquisit i un artista gairebé excels.
-

FINAL.

- Doncs, el públic sortí satisfet ?
 - I abrandat ! Fins al punt de no refredar-lo ni els berrallons de neu que l'esperaven a la sortida.
- =====

M. P.

NOTICIARI.

=====

Sembla que la qüestió del fumar ha desvetllat cert interès entre els nostres col·laboradors, car portem ja rebuts dos comentaris sobre aquest tema. Com sigui que en el pròxim número pensen dedicar un espai al "candent problema", convidem tots els que tinguin quelcom a dir, sigui en pro o en contra del fum de les cigarretes, que ho enviïn per tot el dia quatre d'abril, per tal d'incloure-ho en aquesta secció.

Ja fa molt de temps que es parlava de la necessitat d'adquirir un piano nou per a la sala de concerts. La nostra Junta Directiva, conscient com el primer d'aquesta necessitat, no ha regatejat esforços de cap mena perquè arribessin a bon fi les gestions iniciades, i avui us podem donar la grata nova que ja ha arribat a Barcelona, adquirint per l'Orfeó, un magnífic piano gran cua Grotrian-Stenweg que actualment està exposat a la Sala Angelus, de la Via Augusta. La Casa constructora enviarà expressament el seu Director, per assistir a la sessió inaugural que no dubtem que constituirà un esdeveniment en el nostre ambient musical.

Ens dol haver de comunicar-vos el traspàs de Maria A. Bigas i Pla, germana de l'antic cantaire Ermenegild Bigas. Acompanyem el bon amic en el seu dolor, i preguem per l'etern repòs de la seva estimada germana.

Una altra trista nova ha sotraguejat també el nostre cor. El fill de Mr. Gustave Bret, Paul, acaba de morir sobtadament a París. Recordem encara l'home jovial, senzill i "gentleman" en tota l'extensió del mot, veritable mestre en l'art pictòric, quan acompanyà el seu pare en el darrer assaig de la "Cantata número 4 de Bach" i "Novena Simfonia", de Beethoven. Recordava molt bé l'Orfeó en les nostres audicions a París i n'estava meravellat. Ens estimava amb tota la sinceritat i vehemència del seu cor noble i generós, i sabem que amb el seu caràcter empenedor havia acarolat bells projectes pel nostre "Orfeó Català". Quan menys ningú no s'ho esperava, la mort implacable segava la seva vida, tan plena de belles realitats i de la qual hom encara tant esperava. França ha perdut amb ell un artista preclar. Nosaltres a més, hem perdut un gran amic. Preguem al Senyor perquè concedint-li un sant i etern repòs, ompli de fermesa el cor dels seus venerables pares, esposa i fills, a fi que suportin amb cristiana resignació la pena que els afligeix. Nosaltres, de tot cor, els oferim el nostre afecte i la nostra companyia.

El pressupost familiar del cantaire i col·laborador de "Jovenívola", Josep Maria Garcia i Estragués, s'ha vist gravat amb les despeses que d'ara endavant li proporcionarà un nou fill. Enhorabona!

Felicitem el nostre amic Gaietà Renom, per la seva participació en el darrer Festival Mozart de l'Orquestra Municipal, cantant com a solista la part de tenor de l'Oratori "David Penitent". Unim els nostres aplaudiments als que li tributava, com també als altres artistes, el nombrós públic que omplia la sala.

El jove company cantaire, Adrià Passarell, sembla que ha sentit la nostàlgia d'anar a consumir unes saques de cigrons i "xuscos" a la milícia, i partirà molt aviat cap a un dels "hotels" especialitzats en aquests menús. No cal dir com li desitgem que pugui trobar ben aviat un "endoll" que li faci grata i tranquil·la l'estada. I no cal dir, també, com esperem d'ell algun article per a "Jovenívola", ara que les dues hores d'"imaginària" li deixaran temps per a reflexionar.

Amb motiu de la Festivitat de Sant Josep, felicitem sincerament i sense esperit lucratiu de cap mena, en primer lloc el nostre sub-director Josep-Jordi Llongueres, i després, tots els Joseps i Josepes, Peps i Pepes, Pepets i Pepetes i Pepitus i Pepites de la gran família de l'Orfeó Català.

-----oOo-----